

Program Aktywności Lokalnej „Razem zmieniamy”

W ramach realizacji projektu systemowego „Pora na aktywność” w okresie 01.01.2013 – 30.06.2015 przewidziano do realizacji 7 programów aktywności lokalnej skierowanych do społeczności zamieszkujących różne obszary miasta Krakowa. Jednym z nich jest Program Aktywności Lokalnej „**Razem zmieniamy**”.

W „Zasadach przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013” zawarto zapis wskazujący, iż program aktywności lokalnej powinien zostać przyjęty do realizacji na mocy uchwały rady gminy bądź powiatu. Uchwałą nr LVI/725/08 Rady Miasta Krakowa z dnia 5 listopada 2008 r. w sprawie przyjęcia i wdrożenia „Programu Aktywności Lokalnej Miasta Krakowa w latach 2007 – 2013” i „Programu Wsparcia działań na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych realizowanych na terenie Gminy Miejskiej Kraków na lata 2008 – 2010.” Prezydent Miasta Krakowa został upoważniony do zatwierdzania kolejnych Programów Aktywności Lokalnej w latach 2008 – 2013.

Planowany obszar działania wraz z diagnozą problemów

Osiedle Ruszcza znajduje się na terenie Dzielnicy XVIII. Jest to niewielkie osiedle liczące ok. 200 mieszkańców, w którego skład wchodzi:

1. ulice: Jeziorko, Za górą, Rusiecka, Wiatraczna, Spławy: 50 domostw, ok. 120 mieszkańców,
2. osiedle przy ul. Jeziorko 42: 5 parterowych budynków - w każdym znajduje się 10 mieszkań socjalnych, ok. 70 mieszkańców.

Od 2011 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej rozpoczął realizację Programu Aktywności Lokalnej w blokach przy ul. Jeziorko 42, które znajdują się w obrębie osiedla Ruszcza. Umożliwił on podjęcie działań i rozwiązanie części problemów na osiedlu przy ul. Jeziorko 42, w tym uruchomiono proces kształtowania się spójnej społeczności.

Poszerzana i aktualizowana w trakcie realizacji programu diagnoza problemów i potrzeb zarówno mieszkańców bloków przy ul. Jeziorko, jak i mieszkańców osiedla Ruszcza wykazała konieczność poszerzenia oddziaływań na całą społeczność osiedla.

Wniosek ten uzasadnia peryferyjna lokalizacja osiedla Ruszcza w stosunku do centrum miasta, brak infrastruktury społecznego użytku, oddalenie od głównych ciągów komunikacyjnych z ograniczonym dostępem do transportu publicznego, izolacja mieszkańców budynków przy ul. Jeziorko 42 w stosunku do całego osiedla Ruszcza.

Ww. czynniki sprawiają, iż codzienny komfort życia mieszkańców w dużym stopniu zależy od dobrego wykorzystania własnych zasobów i pomocy sąsiedzkiej (np. podwożenie się prywatnymi samochodami czy skutecznym rozwiązywaniu konfliktów sąsiedzkich), a wprowadzenie zmian infrastrukturalnych od zaangażowania lokalnych władz w rozwiązywanie problemów mieszkańców.

Spotkania pracowników PAL z mieszkańcami osiedla oraz analiza lokalnych zasobów i zagrożeń ujawniły wspólne dla osiedla problemy:

1. ascetyczna infrastruktura osiedla (brak boiska sportowego, szkoły, przedszkola, przychodni lekarskiej, poczty, domu kultury), co ogranicza dostęp do dóbr i usług,
2. brak chodników wzdłuż głównej drogi wewnątrz osiedla aż do przystanków Wyciąska (2 km) i Wadów (2 km), znajdujących się po przeciwległych stronach osiedla, brak oświetlenia, co zagraża bezpieczeństwu, przy pokonywaniu tej trasy pieszo o zmierzchu,
3. brak miejsca do wspólnego spędzania czasu wolnego, co pogłębia atomizację mieszkańców,
4. brak zaangażowania części mieszkańców w działania na rzecz społeczności, co zmniejsza szanse na poprawę jakości życia całej społeczności,
5. niewykorzystany potencjał Stowarzyszenia „Bezpieczna Ruszcza i Okolice” - założonego w 2006 r. w aspekcie protestów przeciw umiejscowienia na osiedlu mieszkań socjalnych. Po zasiedleniu mieszkań, Stowarzyszenie ograniczyło swoją działalność. Ponownie zaaktywizowało się przy okazji organizacji dożynek w ubiegłym roku, co daje szansę na pozyskanie lokalnego partnera do współpracy w ramach PAL.

Nadal występują problemy grupy mieszkańców budynków usytuowanych przy ul. Jeziorko 42 tj.:

1. peryferyjne położenie wobec osiedla Ruszcza, co utrudnia integrację obu społeczności,
2. słabe skomunikowanie z innymi częściami miasta powodujące ograniczenie dostępności do dóbr i usług, utrudniające zaspokojenie podstawowych potrzeb mieszkańców,
3. utrudniona adaptacja do nowego miejsca zamieszkania mieszkańców, którzy w dużej mierze zostali przeniesieni do otoczenia i środowiska o charakterze wiejskim z zabudowy miejskiej,
4. bieda i niedostatek dotykające większość mieszkańców,

5. długotrwałe bezrobocie często połączone z problemem nadużywania alkoholu,
6. kryzysy emocjonalne części mieszkańców związane z sytuacją socjalno - bytową, w konsekwencji której mieszkańcy znaleźli się w nowym miejscu zamieszkania,
7. dychotomiczny stosunek mieszkańców wobec zasad dotyczących utrzymywania czystości i porządku na terenie osiedla, w tym obowiązków osób utrzymujących zwierzęta domowe. Odmienne podejście do ww. zasad wywołuje co jakiś czas sprzeczki i ostre dyskusje pomiędzy grupą osób wyprowadzających swoje psy i sprzątających ich odchody, a grupą osób, która wypuszcza swoje psy, nie sprzątając po nich,
8. trudności w porozumieniu się mieszkańców co do istotnych dla ich funkcjonowania spraw (ujawniane m.in. w trakcie zebrań mieszkańców: poprzez używanie obraźliwych słów w stosunku do sąsiadów, negowanie sensowności podejmowania przez nich aktywności). W/w trudności komunikacyjne powodują, że część osób wycofuje się z aktywności, przestaje uczestniczyć w warsztatach i innych działaniach na rzecz społeczności.

Część problemów (np. trudności ekonomiczne, problemy z alkoholem, bezrobocie) nie będą bezpośrednio w obszarze działań PAL; w ramach pracy socjalnej zajmują się nimi pracownicy socjalni Filii. Planowane jest zoptymalizowane skupienie mieszkańców na wspólnych działaniach, rozwiązywaniu problemów i dzięki temu doświadczaniu sukcesów. Obecnie uczestnicy potrzebują częściej informacji zwrotnej, pomocy przy delegowaniu zadań oraz rozwijaniu zainicjowanych pomysłów we wspólnocie.

Opis grupy docelowej i planowane wobec niej działania

Od 2011 r. część mieszkańców z os. Ruszcza (osoby zamieszkałe przy ul. Jeziorko 42 – 42 d) uczestniczy w Programie Aktywności Lokalnej. Celem planowanych działań jest rozszerzenie i zintensyfikowanie programu na całe osiedle Ruszcza.

Przed uruchomieniem PAL mieszkańcy (w szczególności mieszkańcy osiedla przy ul. Jeziorko 42) nie podejmowali wspólnych działań, nie wierzyli w ich skuteczność. Część z nich czuła się skrzywdzona peryferyjnym umiejscowieniem ich mieszkań. Mieli poczucie beznadziejności, niemożności zmiany swojej sytuacji. W okresie funkcjonowania PAL mieszkańcy budynków przy ul. Jeziorko 42 podjęli kilka istotnych z punktu widzenia społeczności działań zakończonych sukcesem, m.in.:

1. utworzyli Grupę Społeczną "Zielony zakątek", która przystąpiła do projektu "Ogrody Nowej Huty". Grupa zadeklarowała chęć zagospodarowania terenu zielonego przed budynkiem przy ul. Jeziorko 42, w efekcie była jedną z dwóch, które otrzymały dofinansowanie na ten cel w ramach wspomnianego projektu,
2. zagospodarowali 40-arowy teren przed budynkiem nr 42 - przy wjeździe na osiedle - tworząc ogród,
3. doprowadzili do usunięcia starej bramy wjazdowej, która w ich opinii szpeciła wjazd

na osiedle,

4. nawiązali współpracę ze Strażą Miejską dot. utrzymywania czystości i porządku na terenie w efekcie czego część osób zaczęła wyprowadzać swoje psy na smyczy,
5. pozyskali część roślin do ogrodu (85 szt.),
6. samodzielnie wykonali suszarki ogrodowe i trzepak na dywany,
7. zaangażowali się w organizację wspólnej inicjatywy mieszkańców os. Ruszcza – Dożynki Dzielnicowe w Ruszczy, które odbyły się we wrześniu 2012 r.

Uczestnicy dostrzegają pierwsze sukcesy swojego zaangażowania, wyrażają zadowolenie z możliwości współtworzenia ogrodu na terenie osiedla, uważają, że działanie wpłynęło pozytywnie na jego wygląd estetyczny. Chętniej też uczestniczą w działaniach promocyjnych i pozytywniej wypowiadają się na temat swojego osiedla. Animatorzy lokalni zauważyli, że wzrasta poczucie wpływu mieszkańców na decyzje dotyczące całej społeczności os. Ruszcza. Na obecnym etapie pracy ze społecznością mieszkańcy nadal wymagają wsparcia informacyjnego (pracownicy PAL), lokalowo- sprzętowego, motywacyjnego (pracownicy PAL) i koordynującego (animator lokalny). Wyłonieni do tej pory potencjalni liderzy (1 mężczyzna, 2 kobiety) nie są jeszcze w pełni przygotowani do podjęcia takich ról.

Osoby z pozostałej części Ruszczy podejmują działania na rzecz społeczności w małym stopniu, wykazują brak zaufania do instytucji, twierdząc że nie zostały spełnione obietnice (m.in. wykonanie chodników, zwiększenie liczby połączeń MPK) w zamian za wyrażenie przez mieszkańców zgody na powstanie osiedla przy ul. Jeziorko 42. Tylko 1 osoba korzysta z mniej ustrukturalizowanych działań PAL, czyli Środowiskowego Klubu Jeziorko, jako przestrzeni, w której mogą wspólnie się spotkać i porozmawiać. Niektórzy uczestniczą w cyklicznych działaniach PAL: warsztaty z rękodzieła artystycznego (2 osoby), zajęcia na siłowni (ok. 8 osób), wyjścia do instytucji kultury (ok. 4 osoby).

Celem głównym programu jest poprawa jakości życia i funkcjonowania społecznego mieszkańców os. Ruszcza.

Cele szczegółowe:

1. pobudzanie aktywności mieszkańców os. Ruszcza w podejmowaniu działań na rzecz środowiska lokalnego,
2. zwiększenie kompetencji społecznych mieszkańców os. Ruszcza oraz motywacji do działania,
3. wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za wspólne miejsce zamieszkania i przynależności do „małej ojczyzny”,
4. zwiększenie poczucia sprawczości w kierowaniu sprawami istotnymi dla społeczności,

5. integracja mieszkańców bloków przy ul. Jeziorko 42 z pozostałymi mieszkańcami osiedla Ruszcza.

W ramach działań programu zaplanowano:

1. organizację usług wspierających animację lokalną – animator lokalny,
2. organizację wolontariatu,
3. organizację treningów kompetencji i umiejętności społecznych,
4. organizację poradnictwa specjalistycznego.

Rezultaty:

1. Rezultaty twarde:

- 1) 20 osób angażuje się w działania na rzecz swojej społeczności,
- 2) łącznie 28 osób z osiedla Ruszcza i budynków przy Jeziorku 42 spotyka się na wspólnych zajęciach,
- 3) 2 potencjalnych liderów społeczności kończy warsztaty dla liderów,
- 4) powstaje samorząd mieszkańców składający się z trzech osób działających w obrębie 2 obszarów: zagospodarowania oraz pielęgnacji ogrodu i obszaru „administracyjnego” związanego z pozyskiwaniem sponsorów, kontaktem z Radą Dzielnicy, tworzeniem pism urzędowych itp.,
- 5) tworzy się 1 partnerstwo lokalne skoncentrowane wokół problemów i potrzeb omawianej społeczności,
- 6) do środowiskowego Klubu Ruszcza dołącza 10 osób z grupy młodzieżowej mieszkańców osiedla,
- 7) w zajęciach tematycznych Klubu bierze udział 15 nowych mieszkańców Ruszcza,
- 8) 8 osób obecnie skonfliktowanych z sąsiadami podejmuje udział w warsztatach rozwiązywania konfliktów.
- 9) 4 osoby angażują się w działania wolontaryjne na rzecz społeczności,
- 10) zostają uruchomione 4 przedsięwzięcia zainicjowane przez uczestników PAL.

2. Rezultaty miękkie:

- 1) 20% uczestników projektu zwiększy poczucie pewności siebie w kontaktach z innymi ludźmi
- 2) 30% mieszkańców zaangażowanych w PAL dostrzega potrzebę wspólnej pracy na rzecz społeczności lokalnej.

Planowany czas i ramowy harmonogram realizacji programu:

na bieżąco - aktualizacja diagnozy środowiska,
styczeń – grudzień 2013 r. - rekrutacja beneficjentów,
styczeń 2013 – grudzień 2014 - praca z beneficjentami,
styczeń 2013 – grudzień 2014 - praca z otoczeniem
styczeń 2014- grudzień 2014 – wygaszanie, multiplikowanie, utrwalanie rezultatów PAL-u
grudzień 2014 - zakończenie realizacji PAL.

Źródła finansowania

Program aktywności lokalnej „Razem zmieniamy ” został ujęty w budżecie projektu systemowego „Pora na aktywność”. Działania będą współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Podział odpowiedzialności za realizację PAL

Program będzie realizowany przez pracowników MOPS w Krakowie oraz zaangażowanych specjalistów. Za organizację i realizację PAL będzie odpowiadał animator lokalny, który w ramach swoich zadań będzie odpowiedzialny bezpośrednio przed Kierownikiem Filii nr 4. W ramach PAL zadania realizowane będą przez specjalistów tj.: psychologa, pracownika socjalnego i wykonawców usług, których działania będzie koordynował animator lokalny. Reguły i procedury komunikowania się oraz zasady obiegu i archiwizowania dokumentów w ramach programu będą zgodne z regulaminem organizacyjnym MOPS. Koordynator programu, a zarazem animator lokalny współpracować będzie również z pracownikami socjalnymi Filii MOPS, którzy zajmują się bezpośrednio sprawami świadczeń z pomocy społecznej oraz prowadzeniem pracy socjalnej dla mieszkańców obszarów objętych oddziaływaniami PAL.